

Bygherrerapport

VMÅ 2458, Bjørnstrup
Stednr. 12.08.12

Ulstrup sogn, Aars herred, Nordjyllands tidl. Aalborg amt.
KUAS j.nr. FOR 2003-2123-0373

Vesthimmerlands Museum foretog i september 2004 en undersøgelse af forskellige bopladsspor fra jernalderen på matr.nr.1q, Søttrup by, Ulstrup. Ved undersøgelsen fremkom 7 huse, gruber og stolpehuller. Det er sandsynligvis en gård, der har flyttet rundt på marken i løbet af jernalderen, der varer fra 500 f.Kr. til 800 e.Kr.

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning
2. Landskab og kulturhistorie
3. Udgravningsmetode
4. Undersøgelsens resultater
5. Dataliste
6. Bilag – kortmateriale, tidstavle samt tegning af de forskellige huse.

1. Indledning

Forud for råstofudvinding blev der foretaget prøvegravninger. Ved prøvegravning på matr.nr. 1q af Ulstrup blev fundet flere hustomter beliggende på naturlige landskabsmæssige terrasser.

Prøvegravningerne blev foretaget i august 2004. De steder, hvor der fremkom anlæg, blev feltet udvidet. Der blev i alt udvidet 4 steder.

Der blev desuden foretaget prøvegravninger på følgende arealer: matr.nr. 17d, 14b Søttrup by, Ulstrup og på matr.nr. 1a Sondrup by, Ulstrup. Undersøgelsen strakte sig fra d. 8/9–13/9-2004 og blev forestået af mag.art. Benita Clemmensen og cand.phil. Charlotta Lindblom. Udgravningsleder var cand.phil. Charlotta Lindblom. Bygherre er Knud Kristensen A/S, Evaholmsvej 24, 9600 Aars. Lodsejer er Knud Kristensen A/S, Evaholmsvej 24, 9600 Aars.

2. Landskab og kulturhistorie

Lokaliteten ligger ca. 800 m nord for Søttrup Plantage og er beliggende på matr.nr 1q, Søttrup by, Ulstrup. De fundne hustomter var beliggende på naturlige terrasser. Der ligger mange gravhøje på de omkringliggende marker, se vedlagte 4-cm kort 1216 I SV.

3. Udgravningsmetode

Muldlaget blev afrømmet med gravemaskine. Anlæggene blev målt ind og tegnet i 1:100, 1:50 og 1:20. Udvalgte anlæg blev gravet med ske og skovl. Disse blev efterfølgende beskrevet og nivelleret. Nogle anlæg blev efterfølgende fotograferet. Pga. den undersøgte marks størrelse og felternes store spredning blev der udlagt separate målesystemer i alle felter. Felternes placering kan ses på det vedlagte kort, hvor udgravningsfelter og prøvegrøfter er blevet målt ind vha. GPS.

4. Dataliste

VMÅ A3159: Prøveundersøgelserne (Vesthimmerlands Museum).

VMÅ 2458: Udgravningen (Vesthimmerlands Museum).

KUAS FOR 2003-2123-0373: (Kulturarvstyrelsens j.nr.)

Sagen er omfattet museumslovens §27, stk. 4.

Originaltegninger og fund opbevares på Vesthimmerlands Museum.

5. Undersøgelsens resultater

Der blev undersøgt et areal på ca. 4800 m². Ved undersøgelsen fremkom der 3 langhuse fra jernalderen (hus I (blåt hus), hus VI (brunt hus) og hus VII (gult hus)), en lille staklade (hus II (lilla hus)) og 3 mindre udhuse (hus III (grønt hus), hus IV (rødt hus) og hus V (orange hus)).

I felt I fandtes et langhus (hus I) og to mindre udhuse (hus II og III). Hus I målte 11,5 m i længden og spændet mellem de tagbærende stolper var 3 m. ”Stakladen” (hus II) målte 2 x 2,5 m. Hus III målte 5,5 m i længden og spændet mellem de tagbærende var 2,5 m. Hus I og III var treskibede og

vendte øst-vest. Huskonstruktionen i jernalderen var sådan, at tagets vægt ikke var placeret på husets vægge, men derimod på to rækker af stolper som var placeret indenfor væggen. Huset bestod så af et midterskib samt af to mindre sideskibe. Heraf kommer udtrykket, at husene var treskibede. Hus I og hus III var ikke samtidige, men overlappede hinanden i fladen. Typemæssig kan de sandsynligvis dateres til ældre jernalder (500 f.Kr – 400 e. Kr). I felt II undersøgtes to huse (hus IV og V), som nærmest lå i forlængelse af hinanden. Hus IV målte 6,5 m i længden og spændet mellem de tagbærende stolper var 2,5 m. Hus V målte 7,5 m i længden og spændet mellem de tagbærende stolper var 3 m. Begge huse var treskibede og vendte øst-vest. Ved det sydøstlige hjørne af hus V, fremkom der et nedgravet lerkar. Lerkarret var stillet på hovedet. Karret var et større forrådskar, spandformet med beklasket overflade. Karret kan dateres til førromersk jernalder(400 f.Kr – år 0). Hvilken funktion lerkarret har haft vides ikke, men det ser ud til at have været bevidst nedstillet. I felt III fremkom et treskibet langhus (hus VI). Huset vendte øst-vest og målte 15 m i længden og spændet mellem de tagbærende stolper var 3, bortset fra den østlige gavl, her var spændet mellem de tagbærende stolper 2,5 m. I midten af huset sås en mulig skillevæg. I den sydlige side lå indgangspartiet og nogle vægstolper. Der blev ikke fundet nogen daterende fund, men udfra hustypen kan huset dateres til ældre jernalder.

I felt IV fandtes et treskibet langhus med buede vægge (hus VII). Huset vendte øst-vest og målte 13 m i længden. Spændet mellem de tagbærende stolper varierede fra 3 m i husets midtparti til 2 m i gavlene. En del af stolperne var bevarede i husets sydlige væglinie. Husets totale bredde har nok været ca. 5,5 m. Der blev ikke fundet nogen daterende fund, men husets form og type stammer fra yngre jernalder/vikingetid (400 e.Kr – 1050 e.Kr).

Det er sandsynligvis tale om det samme gårdsanlæg, som flytter rundt på marken i løbet af jernalderen.

Vesthimmerlands Museum, d. 24. januar 2005

Cand.phil
Charlotta Lindblom